

דבר העורך

בתחבולות תעשה לך מלחמה

תכנית שבועית: שלמה המלך אומר בחכמתו (קהלת פרק ב פסוק יז) הִחֲכַם עֵינָיו בְּרָאשׁוֹ וְהִפְסִיל בְּחֹשֶׁךְ הַלֵּךְ, נִתֵּן לְהַמְלִיץ אֶת הַפְּסוֹק עַל קְרִיאַת שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תְּרֻגּוֹם, שְׂכּוֹלָם יוֹדְעִים שֶׁהוּא חַיּוֹב גָּמוּר, וְהַצּוֹרֵךְ הַחַיּוּנִי לְלַמּוֹד הֵיטֵב אֶת הַפְּרָשָׁה, וְהַהֲבֵדֵל הוּא שֶׁהַחֲכָם עוֹשֶׂה תוֹכְנִית שְׁבֻעִית מְסוּדֶרֶת מִתִּי הוּא הוֹלֵךְ לְקְרֹא שְׁמוֹת עִם רִשׁוֹ בִּישׁוּב הַדַּעַת, וְאִילוּ הִסְכִּיל רֹצֵה מְאוֹד, וּבִפְעוּל לֹא זֹכֵה לְבַצֵּעַ כְּדִין, בְּגַלּל שֶׁלֹּא תַכְנֵן אֶת צַעְדֵי מְרָאשׁ.

ולדוגמה; אם יודע שביום שישי ושבתי אין לו די זמן לקריאת שנים מקרא ואחד תרגום ביישוב הדעת, וממילא משלים אחרי שבת שהוא בדיעבד, עדיף שיתחיל כבר מיום ראשון, כל יום יקרא עליה אחת, וכמנהג הגר"א.

וכתב **בשבט הלוי** (חלק ז סימן לג) ומן הנסיון דטוב לקרוא כל יום מימות השבוע פרשה אחת, עם תרגום ופירוש" אם אפשר, וכן נהגו הרבה גדולים, ולסיים הפרשה בערש"ק או לכה"פ לפני סעודת הבוקר.

ועורך הגר"ר **שלמה אסולין זצ"ל** (בשיחה לקראת שמחת תורה, ובהקדמה לספרו על התורה) בחשיבות ענין קריאת שמו"ת, שלא מספיק לקרוא במרוצה כחותה על גחלים, וצריך מראש להקדיש זמן לכך.

וסיפר שבדיידיה הוי עובדא, פעם אחת כבר באמצע השבוע קרא שמו"ת של שבת הבעל"ט, והעיר לו אדם אחד, הרי יש ענין לקרוא ביום שישי, ומדוע אינו מדקדק בדבר. השיב לו בשאלה, האם בשבוע האחרון קראת שמו"ת, ומה היה בשבוע שלפניו, הלה הודה בבושתי פנים שלא קרא. אמרתי לו, אני מעדיף לקרוא באמצע השבוע, כדי להיות בטוח שקראתי כדן, מאשר לנהוג בחומרא של יום שישי ובסוף לא לקרוא בכלל.

ברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'סוף זמן שנים מקרא'

זריזים מקדימין למצוות

תקציר: הגיליונות בנושאי 'שנים מקרא ואחד תרגום', גיליון מספר 474 בנושא 'חייב שנים מקרא', גיליון מספר 475 בנושא 'זמן קריאת שנים מקרא'.

בגיליון הנוכחי מספר 476 בנושא 'סוף זמן שנים מקרא', יתבאר עד מתי הזמן שיכול עדיין להשלים לכתחילה ובדיעבד; עד הסעודה, עד מנחה, עד צאת השבת, עד יום רביעי, עד שמחת תורה.

1. לכתחילה קודם הסעודה

לא להקדים ולא לאחור: כתוב בגמ' (ברכות דף ח. ה.) לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום, שכל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו. סבר רב ביבי בר אביי להשלים את קריאת כל הפרשיות בבת אחת, אמר לו ההוא סבא, שכתוב בברייתא ובלבד שלא יקדים לקרוא את הפרשיות ולא יאחר, אלא יקראם יחד עם הציבור. **צוואת רבי:** מצוה מן המובחר להשלים את הפרשה לפני שאוכל את סעודת שבת, כפי שכתב **בתוס'** (ברכות דף ח: ד"ה ישלים פרשיותיו) בשם **המדורש** שלשה דברים ציווה רבי את בניו בשעת פטירתו, ואחד מהם שלא יאכלו לחם בשבת עד שיגמרו את כל הפרשה.

טעם הדבר מבואר ב**בלקט יושר** (חלק א עמוד נד ענין ג), ו**באור זרוע** (חלק א קריאת שמע סימן יב), שזאת מחמת הכבודות מסעודת שבת משתמיט ולא יגמור.

לפי טעם זה כותב **הקצות השולחן** (סימן עב ס"ק ו) שיותר לאכול אכילת עראי, ולא חוששים שימשך, כמו

**הגיליון הוקדש לעילוי נשמת
האי גברא רבא מיקרי קרתא דירושלים
הגה"ח רבי יעקב ברוך ב"ר משה צבי מינצברג זצ"ל
נלב"ע ט"ו אייר תשפ"ד ת.ג.צ.ב.ה.
הונצח על ידי בני המשפחה שיחיו**

בעצמו מנחה ושמע קריאת התורה, או שיש בעיר רק בית כנסת אחד, והם כבר התפללו מנחה, או שבכל בתי הכנסת שבעיר כבר התפללו מנחה אפילו שהוא לא התפלל עמהם, כבר לא נחשב משלים פרשיותיו עם הציבור.

והסתפק, באופן שבבית הכנסת הקבוע שלו כבר התפללו מנחה, והוא לא התפלל איתם ויש עוד בית כנסת שעדיין לא התפללו, והספק הוא האם נגרר אחרי בית הכנסת הקבוע שלו או לא.

3. עדיפות בשבת

עד סוף שבת: כתב **בקצות השלחן** (ס"ק ז) וכעין זה כתב **בהליכות שלמה** (חלק א פרק יב סעיף לה) שגם מי שלא השלים את הפרשה לפני מנחה, ראוי להשלים אחרי מנחה קודם צאת השבת, ועדיף מלהשלים אחרי שבת, כי הצד שאפשר להשלים עד יום רביעי הוא מכח הדימוי הבהדלה, ויש סוברים שאי אפשר להשלים הבהדלה עד יום רביעי, וגם לפי הסוברים שאפשר להשלים הבהדלה עד יום רביעי, מכל מקום עדיף להשלים ביום שבת עצמו, מלהשלים בימים שרק נמשכים אחר השבת.

ובפרט, לפי שיטת הכל בו, שאחרי מנחה עדיין אינו רשאי לקרוא את הפרשה הבאה, כי קראו באתו יום את הפרשה הקודמת, מסתבר שיש ליום השבת שייכות לפרשה הקודמת, ויכול להשלים אחרי מנחה, ועדיף מהימים הבאים.

חידוש גדול מוסיף בקצות השלחן, שאפילו במוצאי שבת אם הוא עדיין לא התפלל מעריב, עדיף להשלים אז, משום שאצלו עדיין שבת.

4. תשלומין בדיעבד

אין תשלומין: נחלקו הראשונים האם אפשר להשלים אחרי שבת. לדעת **האור זרוע** (סימן יב) **והכלבו** (סימן לז) בשם **ריבנו פרץ**, ו**השב"ץ** קטן בשם **תוספות רבינו יהודה** (פרק קמא בדברכות), וכן נוקט **הטור** (סימן רפה, ובדרישה שם). אי אפשר להשלים אחרי שבת (קריאת שמו"ת והלכותיה עמוד סד הערה כה).

עד יום רביעי: מאידך לדעת **ריבנו מאיר** הובא **בכלבו** (סימן לז), ו**במרדכי** (מזוזה תתקסח), ו**בהגהות מימוניות** (הלכות תפילה פרק יג אות ש), הובא **בבית יוסף** (סימן רפה), ונפסק **בשו"ע** (סימן רפה סעיף ד) בשם יש אומרים, בדיעבד יכול להשלים את הפרשה עד יום רביעי שאחרי שבת, כמו שכתוב **בגמ'** (פסחים דף קו), ונפסק

שמצינו לגבי אכילה קודם תפילת מנחה ומעריב, שמוותר לאכול אכילת עראי גם אחרי שהגיע הזמן.

טעם נוסף כתוב **ביעב"ץ** (חלק א סימן מ) משום זריזות, ומסיים דאם כן גם טעימה בעלמא אין לאכול קודם סיום שנים מקרא ואחד תרגום.

טעם נוסף מבואר **בב"ח** (סימן רפה) שצריך שיהיה סמוך לקריאת התורה של הציבור בבית הכנסת.

טעם נוסף כתב **באשל אברהם** (בוטשאטש סימן רפה) שצריכים להקדים ההשלמה בדיבור פה קודם אכילה בפה, בבחינת **הפסוק** (בראשית פרק כד פסוק לג) לא אֶכֶל עד אם דִּבְרַתִּי דִּבְרִי.

להלכה נוקט **המשנ"ב** (ס"ק ט, שער הציון יד), שסיום הפרשה לפני הסעודה הוא רק מצוה בעלמא, ולכן פשוט שלא יעכב משום כך את הסעודה עד אחר חצות, וכן כשיש לו אורחים בבית שמחכים לאכול את הסעודה לא יעכב את הסעודה.

2. אפשר עד מנחה

סוף זמן קריאה: כתוב **בתוס'** (ברכות דף ח:), ו**בכל בו** (סימן לז), הובא **בבית יוסף** (סימן רפה), וכן נפסק להלכה **בשו"ע** (סעיף ד), ו**במשנ"ב** (ס"ק י), שהדין להשלים את הפרשה לפני הסעודה הוא רק לכתחילה, וגם אחרי הסעודה ניתן להשלים עד מנחה. אבל אחר מנחה עבר זמן הפרשה, כי ממנחה הציבור כבר מתחילים לקרוא את הפרשה הבאה.

טעם הדבר כותב **הביאור הלכה** (ד"ה ישלים), כיון שלפי ביאור **האור זרוע** (חלק א קריאת שמע סימן יב), הטעם שרבי ציווה לבניו לגמור את הפרשה עד הסעודה, הוא משום שחשש שמא מחמת הסעודה ישתמט ולא יגמור, משמע שאינו מעכב לגמור לפני הסעודה דווקא.

זמן מנחה: נחלקו פוסקי זמננו מה הגדר של זמן מנחה; לדעת **הג"ר חיים פנחס שיינברג זצ"ל** (תאריך ישראל סימן יב הערה יח), והג"ר **שוריה דבליצקי זצ"ל** (אור ישראל גיליון מד עמוד קיד), תלוי בהגעת זמן מנחה גדולה. לדעת **הג"ר ישראל יעקב פישר זצ"ל** (אבן ישראל שבת חלק א עמוד יג) תלוי בהגעת זמן מנחה קטנה. מאידך לדעת **הגרשו"א זצ"ל** (הליכות שלמה חלק א פרק יב סעיף לה) זמן מנחה נקבע לפי הזמן שהוא מתפלל מנחה, ולא לפי הזמן שהקהל מתפללים.

ומבואר **בקצות השולחן** (ס"ק ז) שאם כבר התפלל

לו לעוון ביום כיפור, מה שלא השלים את קריאת כל הפרשיות.

סדר הדברים: ולדעת הג"ר **עמרם פריד שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא) זמן התחלת קריאת שמו"ת הוא מהזמן שהתפלל תפילת מנחה, ולא מזמן מנחה גדולה או מנחה קטנה, אבל אם עדיין לא התפלל מנחה אף שהציבור שרגיל להתפלל איתו כבר התפלל, ואף שעבר זמן מנחה קטנה - אינו יכול לקרוא כל עוד שלא התפלל בעצמו. וכן זמן סיום קריאת שמו"ת הוא עד שהוא בעצמו התפלל מנחה.

ואף שיש שכתבו שיש לסיים אמירת שמו"ת לפני הקידוש (עי' שו"ת שאילת יעבץ ח"א סי' מ), להלכה מותר לאכול מזונות לפני שסיים קריאת שמו"ת, אך יש לסיים לפני סעודת הפת של שבת בבוקר (ע"פ המבואר באו"ז ח"א הלכות ק"ש סי' י"ב ולקט יושר ח"א עמ' נה).

5. מי קודם בהשלמה?

צדדי החקירה: חקרו האחרונים

באדם שלא השלים קריאת שמו"ת באחת השבתות הקודמות, ובא להשלים לאחר זמן, האם צריך להקדים את "ההשלמה" שהרי יש דין לקרוא כסדרן, או צריך לקרוא תחילה את הפרשה של "חובת היום" ולאחר מכן ישלים של פרשה הקודמת, למרות שתמיד יש דין כסדרן, מכל מקום חובת היום עדיף יותר (סוף משנה שכיר דבק טוב סימן ה, שו"ת מהרש"ם חלק א סימן ריג, כרם שלמה סימן קלה).

מצד אחד ניתן לדמותו, לדין קריאת התורה בציבור, שנפסק **ברמ"א** (סימן קלה סעיף ב) בשם **האור זרוע**, שאם הציבור דילג בשבת אחת את קריאת הפרשה, יקראו בשבת הבאה גם את ההשלמה, וכתב **המשנ"ב** (ס"ק ח) בשם **האור זרוע**, ובספר **לשון חכמים** בשם **הנודע ביהודה** שיקרא קודם את ההשלמה, ואח"כ יקרא את פרשת השבוע, כי יש דין לקרוא את כל הפרשיות כסדרן.

ברם, יתכן שדווקא בציבור אין מהפכים את הסדר, אבל בקריאת היחיד צריך לקרוא קודם את פרשת השבוע.

מצד שני ניתן לדמותו, לדין תשלומין בתפילה, שנפסק **בשו"ע** (סימן קח סעיף א), אם טעה ולא התפלל

בשו"ע (סימן רצט סעיף ו), מי שלא הבדיל במוצאי שבת, מבדיל והולך בכל השבת כולו, ועד כמה? אמר רבי זירא עד רביעי בשבת. והכוונה עד סוף יום שלישי.

עד שמחת תורה: מאידך לדעת **ההגהות מימוניות** (הלכות תפילה פרק יג אות ש), בשם **רבינו שמחה**, והובא **בבית יוסף ובשו"ע** (סימן רפה סעיף ד) בשם יש אומרים, אם לא השלים את הפרשיות כל פרשה בזמנה, יכול להשלים עד שמחת תורה, שבו הציבור גומרים את התורה.

ומבאר **המשנ"ב** (ס"ק יב) כיון שגומרים בשמחת תורה את התורה, לכן בדיעבד עד יום זה נחשב שמשלים עם הציבור. ולכתחילה לכל הדעות אין לאחר את קריאת הפרשה אחרי השבת שקוראים את אותה פרשה.

וכתב **הפרי מגדים** (אשל אברהם ס"ק ז), וכן נוקט **המשנ"ב** (ס"ק יב, שער הציון ס"ק טו) שאפשר בדיעבד להשלים את הקריאה כל השנה עד שמיני עצרת. ולא

כדעת **התוספת שבת** (ס"ק ו) שאפשר להשלים רק ביום שמיני עצרת, ולא בימים שבאמצע.

כתב **בקצות השלחן** (ס"ק ט) צריך לגמור קודם תפילת שחרית של שמחת תורה, כי אחרי התפילה כבר התחילו לקרוא בראשית, ועבר הזמן של הפרשיות שעברו, אך אם לא השלים בשמחת תורה לפני התפילה, ישלים כל היום, שכל היום יש לו שייכות לפרשת וזאת הברכה, ומדייק כך מלשון הפוסקים שהזכירו את שמחת תורה ולא כתבו דווקא עד שחרית.

ומסתפק, באופן ששמחת תורה חל בשבת, האם אפשר להשלים גם בשלושה ימים שאחרי שבת, מטעם שנחשבים שייכים לשבת. [צריך להבין, הרי ג' הימים שאחר השבת, אינם קשורים לשמחת תורה אלא קשורים לשבת].

ולפי זה שאפשר להשלים גם קודם שמחת תורה, כתב **בדרכי משה** (אות ג) בשם **האבודרהם** (סדר תפלת סוכות), שאם צריך להשלים פרשיותיו עדיף להשלים בעשרת ימי תשובה, כפי שמסופר **בגמ'** (ברכות דף ח:): על רב ביבי בר אביי שרצה להשלים את הפרשיות של כל השנה בערב יום הכיפורים, וטעמו כדי שלא ייחשב

אמר אל הנהנים

המדריך לכהנים

כל הידוע על מקומות שיש בהם חשש טומאת כהנים
במקום אחרים נחשבו בני חורף, אולם בני חורף, בני חורף, אר"י וכו'

ירדן קרי יסודות חיות החברים
המקום לכל חיות חברים - חברים חברים חברים חברים
המקום לכל חיות חברים - חברים חברים חברים חברים
המקום לכל חיות חברים - חברים חברים חברים חברים

08-3152020

08-3152020

08-3152020

המקום לכל חיות חברים - חברים חברים חברים חברים
המקום לכל חיות חברים - חברים חברים חברים חברים
המקום לכל חיות חברים - חברים חברים חברים חברים

08-3152020

08-3152020

08-3152020

פרשת השבוע: לרגל פרשת אמור בהם עוסקים בעניני טהרת הכהנים, מעדכנים בארגון **התאחדות טהרת הכהנים**, שניתן להזמין שיעורים מרתקים בהלכות טומאה וטהרה, כיצד עוברת טומאת מת בבניינים, כגון בתי חולים וכדומה, עם דוגמאות מוחשיות המציאות בשטח, להגדיל תורה ולהאדירה. ניתן להזין לשיעורים שהתקיימו, במערכת 'קול הלשון'.

כמו כן ניתן להשיג את **המדריך לכהנים** (מעודכן לתאריך יד אייר תשפ"ה), בו מופיע כל המידע הרלוונטי, על מקומות שיש בהם חשש טומאת כהנים.

קו המידע ומענה אנושי 2020-13-08-3

לכתחילה: וכתב **בהליכות שלמה** (חלק א פרק יב סיפ"ף לו), אם איחר לקרוא את הפרשה עד יום שני של שבוע הבא, לכתחילה יקרא קודם את הפרשה של השבוע הקודם, ומכל מקום אם התחיל כבר את הפרשה של שבוע הבא, רשאי לגמור אותה ואחר כך לקרוא את הפרשה הקודמת, שהקריאה כסדרן אינה מעכבת.

8. הבדל בין המקרים

תלוי במועד ההשלמה: לדעת **הצמח צדק** (שו"ת סימן קכז) בג' הפטרות לפני תשעה באב, שצריך לקרוא את שלשתם, אם טעה וקרא הפטרה אחרת, ורוצה להשלים בשבת הבאה, צריך להקדים את הפטרה של השבוע כי תדיר קודם, ורק אם הם סמוכים יקרא קודם את הפטרה הקודמת.

וכתב המהרש"ם שלפי דבריו, גם בשנים מקרא, אם משלים בשבוע שלאחריו, יקרא קודם את הפרשה הקודמת לפי הסדר, אך אם משלים אחרי כמה שבועות, יקרא קודם את הפרשה של השבוע ואחר כך את ההשלמות, משום שתדיר קודם.

תלוי ביום ההשלמה: חילוק מחודש כתב **בשו"ת בצל החכמה** (חלק א סימן ט), שאם רוצה לקרוא את שתי הפרשות ביום שישו אחרי חצות, שהוא הזמן העיקרי של קריאת שנים מקרא, בזמן הזה הפרשה של שבוע שעבר נחשבת תשלומין, ויקדים של שבוע הבא שהוא עיקר החיוב כעת.

אך אם רוצה לקרוא אותם לפני יום שישו, כיון שעדיין לא הגיע עיקר הזמן של קריאת הפרשה, לא נחשב שהפרשה של שבוע שעבר היא תשלומין, ויקדים של שבוע קודם כדי שיהיה כסדרן.

שחרית, מתפלל מנחה שתיים, ויקדים תחילה להתפלל תפילת מנחה שחייב בה, ורק לאחריה תפילת התשלומין, ואם היפך לא יצא ידי תשלומין.

6. יקדים את התשלומין

כסדרן: לדעת **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** (שיעורי ברכות דף ח. עמוד מב מג), **והבאר משה** (חלק ה סימן עט), צריך לקרוא קודם את הפרשה של שבת שעברה, ואחריה יקרא את חובת היום, כדי שיקרא את הפרשות כסדרן. וציין הגרי"ש, למה שכתב **המשנה ברורה** (סימן רפה ס"ק ו) לא יקרא פסוק המאוחר קודם המוקדם, אלא יקרא כסדר. והוסיף הגרי"ש, שהדין לקרוא כסדרן אינו מעכב.

7. יקדים את חובת היום

תדיר קודם: כאמור **בשו"ת מהרש"ם** (חלק א סימן ריג) דן בזה באריכות, ומסקנתו, כפי שהביא מספר **צנצנת המן**, שתמיד יקדים את הפרשה של השבוע שהוא חובת היום, משום תדיר קודם. למרות שקריאת שנים מקרא ואחד תרגום אינה חובה כקריאת התורה, מכל מקום מאן דשוויה עליה חובה נראה דמקדים חובת היום בכל גווני. כלומר, הקריאה של היום נחשבת 'תדיר', ואילו קריאת ההשלמה נחשבת 'אינו תדיר', כי יותר תדיר קריאה בזמנה מקריאה שלא בזמנה. וכעין זה מצינו **בדבר אברהם** (חלק א סימן לג) לגבי שני תינוקות שצריך למול, אחד בזמנו ואחד שלא בזמנו, מילה בזמנה נחשבת תדיר, כי יותר מצוי מילה בזמנה ממילה שלא בזמנה.

ולדעת **החוט שני** (שבת חלק ד פרק ז סיפ"ף א עמוד קיג), קריאת שנים מקרא ואחד תרגום כסדרן הוא רק לכתחילה, ואם דילג לקרות שמו"ת שבוע אחד, כשמשלים יש לנהוג לכתחילה שיקרא קודם הפרשה של הסדר, ואח"כ הפרשה של ההשלמה.

הוא לְבָדוּ עֵשָׂה וְעוֹשָׂה וְיַעֲקֹב לְכָל הַמַּעֲשִׂים

ידיעה נחוצה: ברשב"י מצינו תופעה נדירה, שמנהג ישראל לשיר לכבודו בל"ג בעומר שירים מיוחדים בשבג גודל מעלתו וקדושתו, בר יוחאי, ואמרתם כה לחי, ועוד.

השיר, "לכבוד התנא הא-לוהי רבי שמעון בר יוחאי" הוא שיר לכבוד התנא רבי שמעון בר יוחאי, המושר בעיקר בהדלקת מדורות בל"ג בעומר. בעת יציקת השמן שרים באיטיות כהכנה להדלקה, ובעת ההדלקה עוברים לשיר את השיר בקצב סוער ומהיר יותר.

המילים משמשים גם כפזמון לזמר, אֹרְחִים נִכְבְּדִים, יְדִידִים נַחְמָדִים, מִי לָכֶם פֶּה, וְמִה לָכֶם פֶּה, לְכַבֵּד הַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבִּי שְׁמֻעוֹן בְּרַי יוֹחָאי.

עצם המושג שקוראים לרשב"י הַתְּנָא הָאֱלֹקִי יסודו **בזוהר הקדוש** (שמות לח א) וז': "כְּתִיב יִכְרָה כָּל זְכוּרָה אֶת פְּנֵי הָאָדוֹן יְיָ, מֵאֵן פְּנֵי הָאָדוֹן יְיָ, דָּא רַבִּי שְׁמֻעוֹן בְּרַי יוֹחָאי, דְּמֵאֵן דְּאִיהוּ דְּכִנְרָא מִן דְּכְרִנְיָא, בְּעֵי לְאַתְחַזְּאָה קְמִיה עכ"ל. ופירושו (על קוב"ה על ידיהם, שמי שהוא גבר בגברים, והיינו מובחר שבחכמים שיכול להשיג סודות התורה, והיינו יראה כל זכור, צריך להראות לפניו ללמוד ולשאוב מחכמתו ותורתו).

נוסח משובש: ועוררו הג"ר **יצחק רצאבי שליט"א** (בשיעורו), והג"ר **נתן קופשיץ שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא), והג"ר **אשר וייס שליט"א** (בשיעורו), והג"ר **אליהו דיסקין שליט"א** (בשיעורו), שיש איסור גמור במנהג המשובש, להגות את המילה "הָאֱלֹקִי" בפתח, שזה נשמע כביכול אומרים שהתנא רשב"י הוא האלוה שלי, והוא ביטוי שאסור לאמרו כי ודאי ה' הוא האלקים ואין זולתו, וחובה להגות "הָאֱלֹקִי" בחיריק.

כנראה הסיבה לשיבוש של הזמרים, כי בניקוד הנכון, לא מתאים החריזה של השיר, בגלל השיבוש ששרים יוחאי עם פתח, ובאמת צריך לשיר יוחאי עם חיריק, וגם אז החרוז לא מושלם.

ולדעת גדולי רבני קהילות החסידים שליט"א (בהוראה לרבני הילכתא), לא נכון להגיד "הָאֱלֹקִי", אולם אין חובת מחאה על הנוהגים לומר כן.

וכן דעת הג"ר **גרשון מלצר שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא), כאשר ברור שאין הכוונה לאלוקות, אין בעיה לקרוא לאדם אלהים, כפי שמצינו בדינים שנקראים אלהים, כלשון **הפסוק** (שמות פרק כב פסוק ז) וְנִקְרַב בְּעַל בֵּית אֵל הָאֱלֹהִים ופירש רש"י ונקרב - אל הדיינין. וכלשון **הפסוק** (בראשית פרק יט פסוק ב) הִנֵּה נָא אֲדֹנָי, ופירש רש"י הנה נא אתם אדונים לי. ועוד דוגמאות במסכת ספר תורה פרק ד.

וכשאומרים על רשב"י האלקי, לכאורה הכוונה להתפשטות הגשמיות, כמבואר ב**רמב"ם** (שמונה פרקים פרק ז) ו**בדרשות הר"ן**, וברור שאין הכוונה לאלקות חס ושלום. ובכל זאת בגלל תוספת זהירות אומרים התנא האלקי עם ק', ולא עם ה'. וקל וחומר שצריך לימנע וליזהר מלומר אלקי עם פתח, שיש זה משמעות מזעזעת. ומכל מקום כיון שברור שאין כוונתם לעבודה זרה חס ושלום, אין חיוב מחאה, ורק נכון להעיר לציבור על כך (יירש כח להרב צבי רובל שליט"א על בירור הענין).

אמר עם ה': לדעת הג"ר **משה ברנדסדורפר שליט"א** (במכתב לרבני הילכתא), אם שר "התנא אלקי" בלי ה"א בתחילת התיבה, כשיגרא דלישנא, יש איסור גמור לומר כן, כי אז נשמע כאומר שהתנא הוא האלקים שלי רח"ל. ומסיבה זו דייק הפייטן בלשון "התנא האלקי", עם ה', שבאופן כזה אין איסור. שהכוונה היא שהתנא הוא איש אלוקי כמו שנאמר על משה רבינו "איש האלהים", וכן אומרים על רבי שמעון בר יוחאי שהוא תנא אלוהי (א געטלעכער תנא, והכוונה שהוא מובחר שבחכמים שיכול להשיג סודות התורה). ולכן צריך להקפיד ולשיר "התנא האלקי" עם ה"א הידיעה ולא להשמיט ה"א.

והוסיף, שבכמה מקומות מצינו שכינו את רשב"י בתואר "התנא האלקי" ובכולם הקפידו לכתוב "התנא האלקי" עם ה"א הידיעה. עיין אוה"ח ויקרא יח ד; באר מים חיים בראשית פרשת מקץ ד"ה מב, יט; סידורו של שבת ח"א שורש א ענף א עלה א, ועוד ספרים.

והעיר על דבריו **חכם אחד שליט"א**, שכל זה נכון כשאומרים אלקי עם חיריק, שאז משתנה המשמעות בתוספת אות ה', אבל כשאומרים אלקי עם פתח, גם עם תוספת אות ה' פירושו אלקים שלי, שכן לפי כללי הדקדוק בלשון הקודש (ולהבדיל בשפה העברית), מילה שמסתיימת עם אות ל' המנוקדת בפתח, פירושו שלי.

ניתן להשיג מראי מקומות בנושא במערכת הילכתא.

משיב כהלכה

הפרס השבועי 100 שקל מזומן
הזוכה בפרס גיליון 475 בסך 100 שקל מזומן
הר"ר אברהם לב ארי שליט"א

בית כנסת חזון איש רמת שלמה ירושלים
שאלה: האם יש חיוב ללמוד פירוש רש"י,
בנוסף לתרגום?

ביאור: אם אין לו זמן לשניהם, מה יעדיף תרגום או רש"י? כיצד ינהג במילים שאין עליהם תרגום, ופירוש רש"י? האם חייב להוציא בפיו את התרגום ורש"י? קורא בפיו בלי הבנה האם קיים חובתו?

מקורות: גמ' (ברכות דף ח), טור ושלחן ערוך ונו"כ ומשנ"ב (סימן רפה סעיף א-ב), ים של שלמה (קידושין פרק ב סימן יד), ליקוטי אמרים (פרק ה), חוט שני (שבת חלק ד עמוד קטו), הליכות שלמה (חלק א פרק יב הערה מח), אלא ד' אמות של הלכה (עמוד קיב), שבת הלוי (חלק ז סימן לג), תשובות והנהגות (חלק א סימן רסא), קריאת שמו"ת והלכותיה (פרק ו).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא, כל השולח תשובה נכונה, בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), יכול לזכות בפרס. בחירת הזוכה על דעת רבני הילכתא ולפי החלטתם הבלעדית. התשובות המובחרות יושלו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

- ניתן להגיש תשובות באחת מהאפשרויות הבאות.
- קו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שעות 02-5377085
- עמדות נדרים פלוס' לקהילות, קופת 'הילכתא' - 'עומק הפשוט'
- חדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
- בפקס מספר 6507823-1532
- במייל 5047867@gmail.com

העיתור בתפילה לרפואת
הילד יחונתן בן אפרת שיחי'
לרפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל

דינים העולים

א. **זמן:** יש לקריאת שנים מקרא זמן מסוים, לא קדים ולא יאחר. תחילת הזמן הוא מנחה בשבת הקודמת, סוף הזמן הוא עד מנחה של השבת הבאה.

ב. **מצוה מן המובחר:** לכתחילה ישלים הקריאה קודם סעודת יום השבת, אבל אכילת ארעי מותרת. ויש מחמירים אפילו בטעימה בעלמא. אין לעכב מחמת הקריאה את הסעודה עד חצות. אם לא הספיק יכול לקרוא עד מנחה.

ג. **זמן מנחה:** נחלקו הפוסקים בגדר זמן מנחה, ונאמרו השיטות הבאות; משהגיע זמן מנחה גדולה, משהגיע זמן מנחה קטנה, מהזמן שרוב הציבור התפללו, מהזמן שהוא התפלל מנחה בפועל.

ד. **וביום השבת:** יש מעלה ביום השבת אפילו אחרי מנחה. יש שכתב שבמוצאי שבת והוא לא התפלל עדיין, זוכה למעלת יום השבת.

ה. **תשלומין:** לא קראה בזמנה, יש אומרים שבדיעבד יש לה תשלומין עד סוף יום שלישי, ויש אומרים עד שמחת תורה שאז מסיימין הציבור את התורה, והיינו קודם קריאת בראשית, ואם לא השלים עד הקריאה, ישלים כל יום שמחת תורה. ויש אומרים שעדיף להשלים בעשרת ימי תשובה.

ו. **מי קודם:** דילג על פרשה, ורוצה להשלים בשבוע שאחריו, נחלקו האחרונים האם להקדים את הפרשה הנוכחית משום שתדיר קודם, או את הפרשה הקודמת כדי שיהיה כסדרן. ויש שכתב שביום שישו יקדים את הפרשה הנוכחית, ובשאר ימי השבוע יקדים את הפרשה הקודמת.

נושא הגיליון הבא:

תרגום ופירוש רש"י

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

ברכת מזל טוב לחבר המערכת הג"ר יוסף שלמה בייפוס שליט"א
לרגל שמחת הבר מצוה לבנו יניק וחכים ערין לגרולות
כמר מאיר הכהן בייפוס נ"י
יהי רצון שיזכה לרווחת ממנו ומכל צאצאיו רוב נחת וקדושה אמן

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

- גיליון שבועי עומק הפשוט
- שיעורים יומי עיון
- בית הוראה טלפוני
- בידורי הלכה אקטואליים
- קו מידע הלכתי
- חוברות הדרכה

מכון הילכתא

מענה אנושי: 02-5350-535 פקס: 02-6507-823

קבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...